

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

The member's Participation of Lamlukka Agricultural

Cooperative Limited Pathumthani Province

คงขวัญ อ่วมเสื่อ

สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

Kongkhwan Aumsua

E-mail: kongkhwan_acc@hotmail.com

Faculty of Business Administration Program in Accounting, Ramkhamhaeng University

Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก (3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจต่อสหกรณ์ ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำนวน 370 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติ t-test สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างระหว่างตัวแปรจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD และใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก ต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมต่างกัน และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีที่มีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมไม่ต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; สมาชิกสหกรณ์การเกษตร

ABSTRACT

The objectives of this study were (1) to study the member's participation of Lamlukka agricultural cooperative limited Pathumthani province. (2) to compare the member's participation of Lamlukka agricultural cooperative limited Pathumthani province classified by member personal of factors. (3) to study the factors of cooperative knowledge and the factors of society and psychology such as attitude towards cooperatives, satisfaction of cooperatives, expectation of benefits affecting the member's participation of Lamlukka agricultural cooperative limited Pathumthani province.

The sample group used in this research was 370 the member of Lamlukka agricultural cooperative limited Pathumthani province. The questionnaire was used to be a tool for collecting the data. The data collected were analyzed by using the frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by Independent Sample (t-test), One-Way ANOVA, (F-test), in case of its had statistical significant different testing a pair of variables by Least Square Difference methods (LSD) and Multiple Regression Analysis.

The hypothesis testing was found that the member of Lamlukka agricultural cooperative limited Pathumthani province with member periods different, making the participation was different. And the member of Lamlukka agricultural cooperative limited Pathumthani province with gender age education status income per month different, making the participation was no different. As for the factors of society and psychology such as attitude towards cooperatives, satisfaction of cooperatives affected the member's participation of Lamlukka agricultural cooperative limited Pathumthani province.

Keywords: Participation; The member's Agricultural Cooperative

บทนำ

ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคการผลิตที่สำคัญของประเทศไทยมาเป็นระยะเวลายาวนานแต่ยังเป็นภาคเศรษฐกิจที่ประสบปัญหาต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยการผลิตหลัก ได้แก่ แรงงานและทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำนวนลดน้อยลง มีการใช้ปัจจัยการผลิต ดินและน้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ผลผลิตลดน้อยลง ต้นทุนการผลิตมีการปรับราคาสูงขึ้นแต่ในขณะที่ราคาผลผลิตกลับลดลง ทำให้รายได้จากการขายผลผลิตไม่คุ้มค่างบต้นทุนการผลิต และไม่พอเพียงกับรายจ่ายของครอบครัว

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าสถาบันเกษตรกรที่เรียกว่า “สหกรณ์” ที่เชื่อมกันโดยทั่วไปว่าสามารถช่วยแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมได้ โดยอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันในการดำเนินธุรกิจและหวังที่จะสร้างความกินดีอยู่ดีให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายใต้การช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยยึดหลักของคุณค่าในการพึ่งพาตนเอง การร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ

มีสิทธิเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาค มีความเที่ยงธรรมและความรู้สึกสามัคคี โดยเป็นองค์กรที่ประชาชนที่มีอาชีพเดียวกัน มีปัญหาความเดือดร้อนเหมือนกันมารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อที่จะดำเนินธุรกิจทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ของมวลสมาชิกได้ตามวัตถุประสงค์ โดยไม่มุ่งเน้นผลกำไร ดำเนินการและควบคุมตามหลักประชาธิปไตย

สหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีความพร้อมโดยมีการดำเนินธุรกิจหลายอย่างเพื่อช่วยเหลือสมาชิก ได้แก่ ธุรกิจรวบรวม ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจแปรรูป ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจสินเชื่อ แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของสหกรณ์ยังมีปัญหาในหลายด้านเพราะสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ของอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี สมาชิกอยู่กระจัดกระจายตามตำบลต่างๆ ของอำเภอลำลูกกา ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ค่อนข้างมาก รวมถึงการขอความร่วมมือในกิจกรรมที่สหกรณ์ดำเนินการเป็นไปได้ยากขึ้น

ดังนั้น การที่สหกรณ์ทราบถึงปัจจัยที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการบริหารสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ จะสามารถนำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย กำหนดกลยุทธ์ และทิศทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ให้เกิดขึ้นได้ตรงตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ พัฒนาสหกรณ์ แนะนำส่งเสริมสมาชิกสหกรณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ ซึ่งอาจส่งผลให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสหกรณ์และด้านการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจต่อสหกรณ์ ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตของงานวิจัย

1. **ประชากรและตัวอย่าง** คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีซึ่งมีประชากรทั้งหมด 2,808 คน (ที่มา:รายงานกิจการสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด ครั้งที่49 วันที่ 29 ตุลาคม 2563) กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัย จำนวน 370 คน

2. **ด้านเนื้อหา** คือ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี โดยมุ่งหมายวิจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์

3) ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์ ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับ

2. ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปวิเคราะห์ถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

2. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปทุมธานี และสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด ใช้เป็นแนวทางการแนะนำ ส่งเสริม พัฒนาสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

บททวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสหกรณ์

ความหมายของสหกรณ์ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 (มาตรา3) ให้ความหมาย สหกรณ์ คือ คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ผู้มีสัญชาติไทยโดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันและได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ค่านิยมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2563) สหกรณ์อยู่บนฐานค่านิยมของการพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันและกัน รับผิดชอบตนเอง ประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรมและความสามัคคี สมาชิกสหกรณ์ตั้งมั่นอยู่ในค่านิยมทางจริยธรรม แห่งความซื่อสัตย์ เปิดเผย รับผิดชอบต่อสังคม และเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ตามแบบแผน ที่สืบทอดมาจากผู้ริเริ่มการสหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2563) อุดมการณ์สหกรณ์ คือ แนวความคิดที่เชื่อว่าวิธีการสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของมวลสมาชิกทั้งหลายให้มีความอยู่ดีกินดีและมีความเป็นธรรม สันติสุขในสังคมโดยการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วิธีการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2563) วิธีการสหกรณ์คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชนโดยไม่ละเลยหลักการการดำเนินธุรกิจที่ดี

หลักการสหกรณ์ ประกอบด้วย1) การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจ และเปิดกว้าง 2) การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย 3) การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก 4) การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ 5) การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ 6) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ 7) การเอื้ออาทรต่อชุมชน

ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในความหมายของสหกรณ์ คือการรวมตัวกันของของสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามอุดมการณ์สหกรณ์ที่เชื่อร่วมกันว่าการช่วยตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดีอยู่ดีมีสันติสุขในสังคม

เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก สมาชิกสหกรณ์ทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์ ซึ่งจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย มีสิทธิเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ได้ โดยสมาชิกทุกคนมีสิทธิในการออกเสียงโดยเท่าเทียม ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของสมาชิก หลักสำคัญคือปฏิบัติตาม ข้อบังคับ ระเบียบ และมติที่ประชุมใหญ่ ต้องเข้าร่วมประชุมทุกๆ ครั้งที่สหกรณ์จัดขึ้นและร่วมกันเลือกตั้ง คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่จะมาเป็นตัวแทนบริหารงานแทนสมาชิก ต้องร่วมมือส่งเสริมสหกรณ์โดย การทำธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น ถือหุ้นเพิ่ม ฝากเงินเพิ่ม หรือใช้บริการของสหกรณ์ โดยเมื่อเกิดผลกำไรในการ ดำเนินงานแต่ละปี จะถูกนำมาคืนให้สมาชิกในรูปของเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนตามสัดส่วนหุ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

ภูมิใจ รักธรรม (2554) ได้ให้ความหมายของทัศนคติต่อสหกรณ์ ว่าหมายถึง ทัศนคติสมาชิก สหกรณ์ที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ ในการตอบสนองต่อความต้องการ ความพึงพอใจต่อผลการ ดำเนินงานของคณะกรรมการ ผู้จัดการ เป็นต้น

สุทธิพร ศรีสวัสดิ์ (2553) ได้อธิบายความหมายของทัศนคติต่อสหกรณ์โดยรวม ว่าหมายถึง ความ คิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจ สิ้นเชื่อ ความคิดเห็นของสมาชิกในการที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ มีส่วนร่วมในการทำ ธุรกิจกับสหกรณ์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ ร่วมกันรักษาสีทธิและปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการออก ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สหกรณ์

ประเภทของทัศนคติ

สุทธิพร ศรีสวัสดิ์ (2553) บุคคลสามารถแสดงทัศนคติ ออกได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ทัศนคติทางเชิงบวกเป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออกมีความรู้สึกหรืออารมณ์ จากสภาพ จิตใจ ทำการโต้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หน่วยงาน องค์กรสถาบันและการดำเนินกิจการขององค์กรอื่นๆ
2. ทัศนคติทางลบหรือไม่ดี คือ ทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางที่ไม่ดี ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือ หรือไว้วางใจอาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ปัญหาใดปัญหา หนึ่ง หรือหน่วยงานองค์กร สถาบันและการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่นๆ
3. ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร หรือในเรื่องราวหรือ ปัญหาใดปัญหาหนึ่งและอื่นๆ โดยสิ้นเชิง

ทัศนคติต่อสหกรณ์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อ สหกรณ์ ในด้านการดำเนินงานของคณะกรรมการ เช่น ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ของคณะกรรมการ การดำเนินงานเป็นที่พึงพอใจ การช่วยแก้ปัญหาของสมาชิก การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ในด้านการ บริการของสหกรณ์ เช่น ความรวดเร็วในการบริการ ความกระตือรือร้นในการทำงาน จำนวนพนักงานน้อย เกินไปทำให้การบริการสมาชิกไม่ทั่วถึง ในด้านการทำธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น การปรับปรุงการให้สินเชื่อ การพิจารณาให้เงินกู้และเงื่อนไขที่เป็นธรรมเป็นที่น่าพอใจ การฝากเงินกับสหกรณ์นำเชื่อถือ การขายผลผลิต ให้สหกรณ์ได้ราคาเป็นที่น่าพอใจ การลดการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง สินค้าที่สหกรณ์จัดหามา จำหน่าย มีคุณภาพราคาย่อมเยา ตรงกับความต้องการของสมาชิก และในด้านการรับผลประโยชน์ เช่น ความพอใจในเงินปันผลที่ได้รับ ช่วงเวลาการจ่ายเงินปันผลที่เหมาะสม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

เกียรติกศักดิ์ ท้าวเชื่อน (2552) อ้างในชนภา อัครพรวงศ์ (2562) กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ซึ่งมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลได้คาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดไว้อย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากเมื่อได้รับการตอบสนองด้วยดีก็就会有ความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามหากไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้หรือได้รับน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ก็อาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อยเพียงใด

มาสโลว์ได้จำแนกความต้องการทั้ง 5 ชั้นของมนุษย์เป็น 2 ระดับ ใหญ่ๆ คือ ระดับต่ำ (Lower-order) ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพและความต้องการความมั่นคง สำหรับความต้องการในระดับสูง (Higher-order Needs) ได้แก่ ความต้องการทางสังคม ความต้องการได้รับการยกย่องและความต้องการความสำเร็จในชีวิต ซึ่งความแตกต่างของความต้องการทั้ง 2 ระดับคือความต้องการในระดับสูงเป็นความพึงพอใจที่จะเกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคลนั่นเอง ในขณะที่ความต้องการในระดับต่ำเป็นความพึงพอใจที่เกิดจากภายนอกชั้นพื้นฐาน เช่น ค่าตอบแทน

ความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์ หมายถึง ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อบริการของสหกรณ์ ในด้านเงินฝากออมทรัพย์ เช่น อัตราดอกเบี้ย ขั้นตอนการนำเงินฝาก เงื่อนไขระยะเวลาในการถอนเงิน ด้านสินเชื่อ เช่น เงินกู้ยืมระยะสั้น, ระยะกลาง, ระยะยาว วงเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ขั้นตอนการกู้ ระยะเวลาการชำระคืน ด้านการจัดหาสินค้าประเภทอุปโภค-บริโภค ปัจจัยการผลิต ข้าวสาร เช่น ความหลากหลาย จำนวนคุณภาพ ราคาของสินค้านั้นๆ ขั้นตอนในการซื้อและรับสินค้า ด้านบุคลากรเช่นเจ้าหน้าที่รับฝากเงิน เจ้าหน้าที่สินเชื่อ เจ้าหน้าที่การตลาด ด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับเงินรับฝาก สินเชื่อ สินค้า และการจัดโปรโมชั่น ด้านลักษณะทางกายภาพทั่วไป เช่น ความเป็นระเบียบ ระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ของสหกรณ์ อุปกรณ์ในการให้บริการที่ทันสมัย บริการแบบฟอร์ม เอกสารต่างๆ ระยะเวลาทำการของสหกรณ์ สถานที่ตั้งสำนักงานสหกรณ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคาดหวัง

ในระหว่างปี ค.ศ.1960 ถึง 1989 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ได้แพร่หลายเป็นอย่างมากในงานวิจัยต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีนี้เป็นศูนย์รวมงานวิจัยเกี่ยวกับ แรงจูงใจในองค์การ มีการนำไปเผยแพร่อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง โดยวรูม (Vroom, 1970 อ้างถึงใน ภริณี ลิ้มภรณ์, 2554) ได้กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. ความคาดหวังในความพยายามต่อการกระทำหรือการปฏิบัติการ เป็นการคาดการณ์ หรือประมาณการไว้ล่วงหน้า ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดต่อการแสดงพฤติกรรมหรือการลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่
2. ความคาดหวังในการกระทำที่ได้กระทำลงไปต่อผลลัพธ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นการคาดการณ์ หรือประมาณการไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานว่าถ้ากระทำแล้วจะได้รับผลลัพธ์อย่างไร
3. ความคาดหวังในคุณค่าของผลลัพธ์หรือรางวัลเป็นการคาดการณ์หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์ หรือรางวัลจากการกระทำสิ่งนั้นๆ ไปซึ่งบุคคลจะมีความคาดการณ์

ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับ หมายถึง ความคาดหวังในการได้รับการสนับสนุนในด้านความรู้ทางการเกษตร ทางด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ความคาดหวังในการที่

สหกรณ์จะรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกไปจำหน่าย และได้ราคาที่สูงพอใจ สมาชิกได้ซื้อวัสดุ อุปกรณ์ทางการเกษตรได้ราคาถูกกว่าท้องตลาด มีความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างชำนาญหลังจากการได้รับการฝึกอบรม ได้รับโอกาสร่วมบริหารงานกับสหกรณ์ และได้รับเงินปันผล หรือเงินเฉลี่ยคืนเมื่อถึงสิ้นปี และได้รับสวัสดิการจากสหกรณ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ธัญญรัตน์ มาลัย (2558) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ว่ามี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มสมาชิก สหกรณ์ การคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ การเสนอแผนการดำเนินงาน การใช้จ่ายประจำปี การเสนอร่างระเบียบ ข้อบังคับ และการเสนอการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สหกรณ์ดำเนินการจัดขึ้น 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการซื้อสินค้า การขายสินค้า การฝากเงินและกู้เงิน การรับเงินปันผลและเฉลี่ยคืนและสวัสดิการต่างๆ ของสหกรณ์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ การประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์รวมถึงการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงาน

(ถวิลวดี บุรีกุล, 2544 อ้างถึงใน แสงดาว น้ำฟ้า, 2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ หมายถึง การที่สมาชิกสหกรณ์เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน

ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การขออนุมัติงบประมาณประจำปี การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบของสหกรณ์ การรับสมาชิกใหม่ของสหกรณ์ และในเรื่องอื่นๆ ที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์

ด้านการดำเนินงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ การเสนอแนะข้อคิดเห็นการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ การร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์

ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมประชุมปรึกษากับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ในเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสหกรณ์และสมาชิก การกำหนดเงื่อนไขการรับผลประโยชน์ การรับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิก เช่น เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และการรับสวัสดิการของสหกรณ์

ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ด้านการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การกำหนดแนวทางในการประเมินผลสหกรณ์ ประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ที่สหกรณ์จัดขึ้น ประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ การติดตามการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนภา อัครพรวงศ์ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรไทยน้อย จำกัด ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 51-60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรสแล้ว ทำอาชีพเกษตรกรกรรมกรเพาะปลูก อายุการเป็นสมาชิกโดยเฉลี่ยประมาณ 10 ปี มีรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีประมาณ 200,000 บาท มีระดับความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ในระดับปานกลาง และมีความพอใจต่อบริการของสหกรณ์ในระดับมาก จากการวิเคราะห์พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้และค่าใช้จ่าย ระดับความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์และความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารสหกรณ์ ในขณะที่ อายุ ระดับการศึกษา

สถานภาพสมรส อาชีพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ระดับความพึงพอใจ มีผลต่อบริการของสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์

ธัญรัตน์ มาลัย (2558) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 8,001-11,000 บาท และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่อยู่ที่ 20 ปีขึ้นไป ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจของสมาชิกอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของสหกรณ์ ความสะดวกในการทำธุรกิจกับสหกรณ์ และผลตอบแทนที่ได้รับ (เงินปันผล/เงินเฉลี่ยคืน) ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบและการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เรียกว่า แบบไม่ทดลอง (Non-Experimental Design) เป็นการรวบรวมข้อมูลภาคสนามแบบวิจัยตัดขวาง (Cross Sectional Studies) คือเป็นการเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเพียงครั้งเดียว โดยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ประชาชนในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัดจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2,808 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 350 คน แต่เพื่อความสะดวกต่อการคำนวณ เพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะได้รับกลับมา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูลจำนวน 370 คน และสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้เพื่อศึกษาวิจัยเชิงสำรวจในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ของครอบครัวต่อเดือน รวม 6 ข้อ ส่วนที่ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ รวม 9 ข้อ เป็นลักษณะคำถามที่มีตัวเลือกคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก 2 ทาง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้เพียงข้อเดียว ส่วนที่ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านสังคมและจิตวิทยา รวมจำนวน 31 ข้อ ประกอบด้วย ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์ ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับ ส่วนที่ 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ รวมจำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล โดยกำหนดให้ 5=ระดับมากที่สุด, 4=ระดับมาก, 3=ระดับปานกลาง, 2=ระดับน้อย, 1=ระดับน้อยที่สุด ส่วนที่ 5) เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยใดที่จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ ซึ่งจะมีข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ใช้ค่าร้อยละ(Percentage)และค่าความถี่(Frequency) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา และการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

2. สถิติอนุมาน (inferential statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ใช้สถิติ t-test เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ

2.2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ของครอบครัวต่อเดือน หากพบความแตกต่างระหว่างตัวแปร จะนำไปสู่การเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD

2.3 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์ ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ของครอบครัวต่อเดือน สามารถสรุปการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมต่างกัน

2.2 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมไม่ต่างกัน

3. ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจต่อสหกรณ์ ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจสูงสุด อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ หรือในเรื่องที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญญรัตน์ มาลัย (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือการมีส่วนร่วมในการออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมคณะกรรมการสหกรณ์หรือประชุมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์ แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเรื่องต่างๆในที่ประชุม

1.2 ด้านการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมลงทุนเป็นหุ้นหรือออมทรัพย์ไว้กับสหกรณ์ ร่วมทำกิจกรรมหรือการประชุมที่สหกรณ์จัดขึ้น ร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทินกร ศรียาบ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่ พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชั้นการดำเนินงาน ในภาพรวมสมาชิก มีส่วนร่วมปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ชักชวนเพื่อนบ้านร่วมกับสหกรณ์ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ และได้มีส่วนร่วมลงทุนเป็นหุ้นหรือออมทรัพย์ไว้กับสหกรณ์

1.3 ด้านการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการรับสวัสดิการ เงินปันผล/เงินเฉลี่ยคืนของสหกรณ์ มีส่วนร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการจัดสรรผลประโยชน์ หรือเงื่อนไขต่างๆ ในการรับผลประโยชน์ของสมาชิก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทินกร ศรียาบ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่ พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชั้นรับผลประโยชน์ ในภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลาง คือ การรับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ การได้รับเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ดอกเบี้ยจากการทำธุรกิจด้านการฝากเงินกับสหกรณ์

1.4 ด้านการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เช่นการถือหุ้น ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรับฝากเงิน การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การรวบรวมผลผลิต มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมต่างๆที่สหกรณ์จัดขึ้น การติดตามการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญญรัตน์ มาลัย (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การถือหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์ ธุรกิจสินเชื่อ/เงินกู้ ธุรกิจเงินรับฝาก ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจการรวบรวมผลผลิต การปฏิบัติงานตามแผนงานประจำปี

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ของครอบครัวต่อเดือน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีที่มีเพศต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมโดยรวมไม่ต่างกัน ซึ่งผลวิจัยพบว่า เพศชายที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิงในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญรัตน์ มาลัย (2558) ได้ทำการศึกษาการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกที่มีเพศต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิกโดยรวมไม่ต่างกัน สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย การตัดสินใจในการทำธุรกิจกับสหกรณ์มากกว่าเพศหญิง

2.2 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีที่มีอายุต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมโดยรวมไม่ต่างกัน ซึ่งผลวิจัยพบว่า ช่วงอายุ 30-40 ปีมีส่วนร่วมมากกว่าช่วงอายุอื่นๆ ในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญรัตน์ มาลัย (2558) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลการศึกษาระดับระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ ศาสนา อาชีพ มีระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมโดยรวมไม่ต่างกัน ซึ่งผลวิจัยพบว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีส่วนร่วมมากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ ในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีณย์ เจนตระกูลโรจน์ (2563) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมพบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ในด้านการวางแผนการบริหารงาน

2.4 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีที่มีสถานภาพต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมโดยรวมไม่ต่างกัน ซึ่งผลวิจัยพบว่า สถานภาพโสดมีส่วนร่วมมากที่สุด ในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนภา อัครพรวงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไทรน้อย จำกัด พบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานของสหกรณ์

2.5 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมโดยรวมต่างกัน ซึ่งผลวิจัยพบว่า สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกมากกว่า 20 ปี มีส่วนร่วมมากที่สุดในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนภา อัครพรวงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไทรน้อย จำกัด พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ พบว่ามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมโดยรวมไม่ต่างกัน ซึ่งผลวิจัยพบว่า สมาชิกที่มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท มีส่วนร่วมมากที่สุด ในด้านการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร ศรียาบ (2559) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่ พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทดสอบความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ด้านรายได้ครอบครัวต่อปี ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการศึกษาปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ ด้านความพึงพอใจต่อสหกรณ์ ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับมีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี แต่เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการดำเนินงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ เช่น ความรู้ในบทบาท หน้าที่ของสมาชิก มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนภา อัครพรวงค์ (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไทรน้อย จำกัด พบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไทรน้อย จำกัด ด้านการบริหารสหกรณ์

3.2 ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานีโดยรวม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกนั้น สมาชิกจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ รวมถึงพนักงานในการบริหารงานหรือบริการทางด้านธุรกิจของสหกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพร ศรีสวัสดิ์ (2553) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสารภี จำกัด พบว่า ทัศนคติของสมาชิก มีผลต่อการดำเนินธุรกิจ ในด้านธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจซื้อ ธุรกิจรับฝากเงิน และมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสารภี จำกัด ในการร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ ร่วมกันรักษาสีทิวและปฏิบัติหน้าที่ และร่วมกันออกความคิดเห็น

3.3 ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์ ผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกนั้น สมาชิกจะต้องมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการสหกรณ์ ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ ด้านธุรกิจของสหกรณ์ รวมถึงการบริการของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อสมาชิกสหกรณ์ผู้มารับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนภา อัครพรวงค์ (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไทรน้อย จำกัด พบว่า ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อบริการของสหกรณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไทรน้อย จำกัด (ปัจจุบัน)

3.4 ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมโดยรวม ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี แต่เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ด้านความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับมีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกนั้นจะต้อง

ได้รับการตอบสนองต่อผลประโยชน์ที่คาดหวังไว้ของสมาชิก เช่น การสนับสนุนในการประกอบอาชีพ การได้รับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร ศรียาบ (2559) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่ พบว่า ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต เนื่องมาจากสมาชิกคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสหกรณ์หลังจากที่ได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับสหกรณ์

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา 1) ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์ สหกรณ์ควรจัดเจ้าหน้าที่ออกไปพบสมาชิก เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิก สร้างทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกกับคณะกรรมการผู้บริหารงานสหกรณ์รวมถึงเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์ โดยมุ่งช่วยเหลือตัวเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์มากขึ้น 2) ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์ สหกรณ์ควรจัดการอบรมและปรับปรุงคุณภาพของเจ้าหน้าที่ รวมถึงทบทวนขั้นตอนวิธีการเข้าติดต่อกับการทำธุรกรรมของสมาชิกกับสหกรณ์ให้เกิดความสะดวกสบายมากที่สุด ให้เจ้าหน้าที่สามารถอธิบายตอบข้อซักถามปัญหาต่างๆ ของสมาชิก ตลอดจนการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการ อีกทั้งสหกรณ์ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ระเบียบข้อบังคับใหม่ๆ ของสหกรณ์แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เพื่อสร้างความพึงพอใจที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ตามมาอีกด้วย

2. จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจสูงสุด สหกรณ์ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ทุกขั้นตอนตั้งแต่การร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสมาชิก ร่วมเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ร่วมกิจกรรม เช่นการจัดทัศนศึกษาดูงานร่วมกันระหว่างสมาชิกสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ และร่วมให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสหกรณ์ต่อไป

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน แต่การมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกัน กลับทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ดังนั้น หากสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด ต้องการให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ สหกรณ์ควรให้ความสำคัญกับระยะเวลาการเป็นสมาชิก โดยการจำแนกกิจกรรมต่างๆ ตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก เช่น การให้สวัสดิการ สินเชื่อเงินกู้ เป็นต้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้เพิ่มขึ้น

4. ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ด้านทัศนคติต่อสหกรณ์และด้านความพึงพอใจที่มีต่อสหกรณ์มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี สหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี ต้องสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสหกรณ์เพื่อให้สมาชิกมีทัศนคติที่ดีและเกิดความพึงพอใจต่อสหกรณ์ เช่น การพัฒนา ปรับปรุงการบริการของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ศึกษาความต้องการส่วนใหญ่ของสมาชิกต่อบริการของสหกรณ์ในด้านต่างๆ เช่น ความต้องการการให้สหกรณ์นำสินค้ามาจำหน่าย ปัจจัยการผลิต ความต้องการสินเชื่อ และการรับฟังปัญหาและความต้องการจากสมาชิกเพื่อนำมา

พัฒนาและปรับปรุงบริการของสหกรณ์เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกส่วนใหญ่ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกตามมา

6. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปทุมธานี ควรนำผลการศึกษาที่ได้ ไปปรับใช้เป็นแนวทางในการ แนะนำส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์ในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เกิดประโยชน์สูงสุดมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในด้านอื่นที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อขยายผลการศึกษาและเป็นข้อเสนอแนะกับสหกรณ์อื่นๆ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในเชิงลึกเป็นรายด้านและทำการวิเคราะห์ผลเพื่อติดตามผลการเปลี่ยนแปลงของการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง
3. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเพียงสมาชิกสหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด จังหวัดปทุมธานี เท่านั้น ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างออกไป เช่น สหกรณ์การเกษตรอื่นๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ ซึ่งผล อาจมีความแตกต่างกันมากน้อยก็สามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับลักษณะของสหกรณ์ได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2563). สารสนเทศกรมส่งเสริมสหกรณ์ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์,สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2563. จาก. <https://www.cpd.go.th/index.php /informationcpd/general-coop>
- จักรพันธ์ กิตติธรรมรัตน์ และจุฑาทิพย์ พหลภาคย์. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรในเขตพื้นที่ภาคกลาง. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ,มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จันทร์เพ็ญ ภูผเด็งและหญิง แก้วเกิด. (2561). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรสมาชิกกลุ่ม โครงการธนาคาร โค-กระบือเพื่อการเกษตร ตามพระราชดำริในจังหวัดบึงกาฬ. โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ,สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบึงกาฬ .
- จำเนียร โกมลวานิช. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานในเขตจัดรูปที่ดิน ด้านการบริหารจัดการการใช้น้ำ:ศึกษารณิ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพนมทวน อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชนภา อัครพรวงศ์. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไทยน้อย จำกัด. บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทินกร ศรียาบ. (2559). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิพวัล มลิแสง. (2553). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร ในจังหวัดกระบี่. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธัญญรัตน์ มาลัย. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การเกษตรพร้าว จำกัด. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธรรมรัตน์ อรุณสินประเสริฐ. (2554). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรณีศึกษา สหกรณ์หมู่บ้านสหพร จำกัด จังหวัดนครปฐม. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยมหิดล.

- นรีภา ลิ้มพิมพ์เพราะ. (2558). *ทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับโครงการความรับผิดชอบต่อสังคม(CSR)ของฝ่ายกิจการสังคมของผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย*. วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิศากร วิจิณัยภาค. (2553). *การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พงษ์พิพัฒน์ ปานงาม. (2553). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง*. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภริดี ลีภากรณ์. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษกรณีศึกษาชุมชนมาบชะลูุด อ.เมือง จ.ระยอง*. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภูมิใจ รักธรรม. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด*. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ยงยศ จันทรศิริ. (2555). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด*. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- รณิดา ปิงเมือง วรณะ รัตนพงษ์ และนาวิณ พรหมใจสา. (2560). *ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้สมาชิกสตรีสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมนุมสหกรณ์เครดิต ยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด*. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ศรัณย์ เจนตระกูลโรจน์. (2563). *แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี*. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา,มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). *ทฤษฎีการมีส่วนในในงานรัฐประศาสนศาสตร์*. วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562),มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต.
- สหกรณ์การเกษตรลำลูกกา จำกัด. (2563). *รายงานกิจการประจำปี 2563*. อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.
- สิรินทิพย์ สิทธิศักดิ์. (2554). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา:กรณีศึกษาเขตภาษีเจริญและเขตบางกอกใหญ่*. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุทธิพร ศรีสวัสดิ์. (2553). *การศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสารภี จำกัด*. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวนีย์ เตือนเด่น จุไรรัตน์ พงษ์ไพโรจน์ อาระยา สายยิ้ม และจิระพงษ์ ชูศรี. (2558). *การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร. กองบริการการศึกษา,สำนักงานอธิการบดี,มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- อัครเทพ ศุภเจริญกุล เกษตรชัย และหิม. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนคองหงส์ จำกัด อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสงขลา*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.